

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางสภาพการเปลี่ยนแปลงของระบบอุดมศึกษาชาติ ทั้งสภาวะการจากภายนอกและภายในประเทศ ผลกระทบจากการเปิดเสรี ที่ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษากับแผนนโยบายแห่งรัฐ ที่มุ่งเน้นให้มีการปรับปรุงการบริหารงานภาครัฐและปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐสามารถสร้างผลผลิต ผลลัพธ์ที่ตรงเป้าหมายชัดเจน มีการใช้ทรัพยากรของรัฐอย่างคุ้มค่า และเกิดประสิทธิผลโดยรวม ในส่วนของระบบราชการ รัฐบาลได้ผลักดันให้มีการปรับเปลี่ยนบทบาท ภารกิจ ระบบเงิน - โครงสร้างทางการบริหาร ขั้นตอนกระบวนการและวิธีการทำงาน มีการเสริมสร้างระบบราชการให้ทันสมัย โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนปรับปรุงพัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้มีกระบวนการทัศนวิสัยธรรม ค่านิยม ความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ทันกับความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนแปลง ทุกส่วนราชการได้กำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานบรรลุ ซึ่งบทบาทภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และจากผลกระทบของการพัฒนาระบบราชการดังกล่าว ส่งผลให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตระหนักและเห็นพร้อมที่จะเผชิญกับสภาวะการที่เปลี่ยนแปลงและสภาพการแข่งขันมากขึ้น จึงได้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อเป็นทิศทางในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย โดยในช่วงปี พ.ศ.2550 - 2554 มหาวิทยาลัยได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่จะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในระดับภูมิภาคเอเชีย ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิต บริการวิชาการและทำนุบำรุงวัฒนธรรม โดยมีการวิจัยเป็นฐาน เพื่อที่จะส่งผลให้วิสัยทัศน์ดังกล่าวเป็นจริง มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดนโยบายแผนพัฒนากลยุทธ์และมาตรการต่าง ๆ ขึ้นรองรับ เช่น พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการให้สามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน พัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอ นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว มหาวิทยาลัยได้วางวัตถุประสงค์ในหลักการการจัดโครงสร้างการบริหารไว้ดังนี้ (ยุคทองตัน และคณะ, 2548 : 2)

1. เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ภาควิชาทำภารกิจด้านวิชาการได้เต็มที่
2. เพื่อลดความซ้ำซ้อนของงานด้านเอกสาร และลดขั้นตอนการทำงานระหว่าง คณะ/หน่วยงานกับสำนักงานกลาง
3. เพื่อลดอัตรากำลังสายสนับสนุน

4. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาทำงาน
5. ใช้การจ้างงานบางประเภทกับเอกชน

จะเห็นว่านโยบาย แผนพัฒนากลยุทธ์ และมาตรการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วสอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการสมัยใหม่ ตามนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการปฏิรูประบบราชการ และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ.2546 – 2550 ซึ่งมหาวิทยาลัยคาดหวังว่า เมื่อมีการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวจะทำให้มหาวิทยาลัยบรรลุซึ่งวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อ พ.ศ. 2526 มีภารกิจด้านการเรียนการสอน การวิจัย ตลอดจนการบริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังให้บริการรักษาพยาบาลทางทันตกรรมทั้งใน และนอกเวลาราชการ ในรูปแบบการให้บริการป้องกันและรักษาอย่างครบวงจร มีวิสัยทัศน์ที่จะเป็น " สถาบันชั้นนำทางวิชาการด้านทันตแพทยศาสตร์ระดับประเทศ ในปี พ.ศ. 2550 " มีทิศทางที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาระบบราชการ และแนวทางการพัฒนาระบบราชการของมหาวิทยาลัย ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ รวมทั้งการพัฒนาความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการการจัดโครงสร้างการบริหาร ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น และต้องมีการพัฒนาและระดมทรัพยากรทางการบริหารเพื่อความก้าวหน้าของคณะฯ มากขึ้น โดยจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงานใหม่โดยมีการปฏิรูป (Reform) หรือการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่ให้ดีขึ้นกว่าในปัจจุบัน เพื่อปรับตัวให้เหมาะสมกับยุคสมัย สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเอื้อต่อการดำเนินงานที่มีคุณภาพ มีประสิทธิผล มีความคุ้มค่า สร้างความเป็นธรรม และส่งเสริมบรรยากาศในการทำงาน เพื่อนำคณะทันตแพทยศาสตร์ ให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการจนสามารถยกระดับคุณภาพของคณะทันตแพทยศาสตร์ ให้มีมาตรฐานและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคมได้ในที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา การบริหารงานด้านโครงสร้าง เทคโนโลยี และบุคลากร ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาสภาพการบริหารงานด้านโครงสร้าง เทคโนโลยี และบุคลากร ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานด้านโครงสร้าง เทคโนโลยี และบุคลากร ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

3.1 ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาบุคลากรของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แก่ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 372 คน สุ่มตัวอย่าง สัดส่วนตามตารางสำเร็จของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน อาคม ใจแก้ว, 25450 : 130-131) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนบุคลากรทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 191 คน

3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

3.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน สังกัด และอายุการทำงาน

3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานด้านโครงสร้าง การบริหารงานด้านเทคโนโลยี และการบริหารงานด้านบุคลากร

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพการบริหารงานด้านโครงสร้าง เทคโนโลยี และบุคลากรของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารงานด้านโครงสร้าง เทคโนโลยี และบุคลากรของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษา ไปปรับใช้ให้เกิดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ สอดรับกับภารกิจของคณะฯ ในภาพรวมได้

5. นิยามศัพท์

1. การบริหาร หมายถึง งานของผู้บริหารในกระบวนการดำเนินงานจนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยการใชทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารงานด้านโครงสร้าง หมายถึง การบริหารที่มีความสัมพันธ์กับอำนาจหน้าที่ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายขององค์การ ประกอบด้วย การบังคับบัญชา ภาวะเบียบ ข้อบังคับ การประสานงาน อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และการติดต่อสื่อสาร

3. การบริหารงานด้านเทคโนโลยี หมายถึง ความรู้และวิธีการซึ่งใช้ในการบริหาร เครื่องมือและอุปกรณ์ กระบวนการและวิธีการปฏิบัติงาน ตลอดจนความรู้และเทคนิควิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งนำไปใช้ในองค์กรเพื่อให้องค์กรสามารถสร้างผลผลิตได้ตามต้องการ
4. การบริหารงานด้านบุคคล หมายถึง การพัฒนาสมรรถภาพของตัวบุคคลในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับบุคคลอื่นให้ดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย การอบรมและพัฒนา ความยึดมั่นผูกพันในองค์กร ความก้าวหน้าในสายงาน และทัศนคติต่อผู้บริหารองค์กร
5. การบังคับบัญชา หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่าง ๆ เพื่อให้งานสำเร็จไปด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี เข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชา
6. ภาวะเบี่ยงข้อบังคับในการทำงาน หมายถึง ข้อปฏิบัติที่กำหนดขึ้นเพื่อให้บุคลากรทุกคนใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันให้บรรลุถึงเป้าหมาย
7. การประสานงาน หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับไปสู่จุดมุ่งหมาย เดียวกัน
8. อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ หมายถึง ขั้นตอนในการมอบหมายกิจกรรมการทำงาน และอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งในองค์กร โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของงาน
9. การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การเคลื่อนย้ายข้อมูลข่าวสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับด้วยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ผู้รับเข้าใจ
10. เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน
11. กระบวนการและวิธีการปฏิบัติงาน หมายถึง การจัดลำดับการทำงานตามความจำเป็นที่แท้จริงแทนที่จะเป็นการจัดลำดับการทำงานตามความนึกคิด
12. ความรู้และวิทยาการ หมายถึง การใช้ทักษะและการเรียนรู้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ
13. การอบรมและพัฒนา หมายถึง การพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน
14. ความยึดมั่นผูกพันในองค์กร หมายถึง ความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานที่แสดงตนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร
15. ความก้าวหน้าในสายงาน หมายถึง การมีโอกาสได้เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น และการมีโอกาสได้รับสิ่งตอบแทนจากความสามารถในงานที่ทำ
16. ทัศนคติต่อผู้บริหารองค์กร หมายถึง การการสะท้อนถึงความรู้สึกที่มีต่อผู้บริหาร เพื่อประสิทธิภาพขององค์กร